

U Frankfurtu predstavljanje monografije "Kronotop hrvatskoga performansa"

ZAGREB, 10. listopada 2014. (Hina) - Znanstvena monografija "Kronotop hrvatskoga performansa: od Travelera do danas" kulturne antropologinje Suzane Marjanić, koja se predstavlja danas na hrvatskom štandu na Sajmu knjiga u Frankfurtu, prvo je cjelovito djelo o povijesti razvoja te provokativne izvedbene umjetnosti u Hrvatskoj.

Riječ je o trosveščanoj znanstvenoj monografiji koja pokriva povijest hrvatskoga performansa od dadaističkih uličnih akcija zagrebačke trupe srednjoškolaca Traveleri dvadesetih godina prošloga stoljeća pa sve do danas.

"Zaključna je godina 2010. - godina smrti anarho-oca hrvatskoga performansa Tomislava Gotovca a.k.a Antonija G. Lauera, odnosno, na kronotopskoj lenti kao posljednji su izvedbeni događaji navedene izvedbene reakcije na ulazak Hrvatske u korporativnu Europsku uniju", kazala je Marjanić u razgovoru za Hinu.

Kako je objasnila, dvije su matrice početaka tog izvedbenog žanra u Hrvatskoj. "Prvu čini avangarda s početka 20-ih godina prošloga stoljeća, dok drugu otvara nova umjetnička praksa 60-ih i 70-ih godina, kada je i inicirana domaća umjetnost performansa s njezinim anarho-rodonačelnikom Gotovcem, te rodonačelnicama Sanjom Iveković i Vlastom Delimar", dodala je.

Knjiga je rezultat desetogodišnjeg intenzivnog istraživačkog i novinarskog posla - ideja o pisanju "povijesti" hrvatskog performansa rodila se 2004. – pri čemu se autorica u velikoj mjeri oslanjala na monografije i članke povjesničara umjetnosti i kustosa Marijana Susovskog i Davora Matičevića, što se tiče povijesti umjetnosti performansa do početka osamdesetih godina prošloga stoljeća.

Razvojni put hrvatske umjetnosti performansa od njezine inicijacije prije gotovo stotinu godina Marjanić iscrpno prikazuje na 2100 stranica ilustriranih s više od 1800 fotografija. Kronotopsku priču počinje iz zagrebačke perspektive, obrađujući hrvatsku performersku i akcionističku scenu po njezinim urbanim izvedbenim centrima – to su još Split, Dubrovnik, Pula, Labin, Rijeka, Osijek i Varaždin. "Svaka ta kronotopska mreža očituje svoje posebnosti, a ta se mreža posebnih značajki potom vezuje uz svakoga pojedinoga umjetnika, odnosno umjetnicu performansa", kazala je Marjanić.

Petnaest pratećih teorijskih poglavlja otvaraju svojevrsni "interpretacijski ključ za čitanje". Njima su pridodani razgovori s brojnim umjetnicima performansa, kao i s glumcima, glazbenicima, teoretičarima i povjesničarima umjetnosti i književnosti bliskima akcionističkoj i performerskoj sceni. Ukupno je uvršteno 149 razgovora što ih je autorica vodila i objavljivala od 1999. u dvotjedniku Zarez.

"Tako i taj razgovorni, praktični dio knjige prati kronologiju, odnosno kronotop hrvatskoga performansa, čime se i živom rječju njihovih aktera ocrta taj izuzetno značajni žanr žive umjetnosti u našoj regiji", objasnila je Marjanić, koja je i sama početkom 90-ih godina prošloga stoljeća djelovala u dvjema performerskim grupama, Ljubičasti Deltoid i Zublja Agapa, koje je oformio umjetnik performansa Robert Franciszty.

Prvi je razgovor nastao 1999. s umjetnikom Damirom Bartolom Indošem u povodu njegova performansa "Lajka – prvi pas u svemiru". Prvi teorijski tekst nastao je za časopis Up&Underground 2007./2008. kao "priča o izvedbenom konceptualnom Zagrebu ispisana kao posveta uličnim akcijama, akcijama-objektima i performansima", znatno proširena i u "Kronotopu" objavljena kao treće poglavlje pod naslovom "Zagreb kao izvedbena platforma akcija, interakcija i reakcija".

Tu je i tekst, koji je nastao kao drugi u nizu što se tiče teorijskoga djela, o performansima Tomislava Gotovca, objavljen u knjizi pod naslovom "Antonio G. Lauer ili 'Ja sam usamljeni nosorog. Hatari!'" kao četvrto poglavlje knjige. Riječ je o znatno proširenoj varijanti prvotnoga teksta koji je nastao na poziv urednice Diane Nenadić, a objavljen je kao tekstualni dodatak video-boxu "Antonio G. Lauer a.k.a. Tomislav Gotovac: Performances Tapes" (Zagreb, 2008.).

Knjiga je objavljena u izdanju Udruga Bijeli val, Instituta za etnologiju i folkloristiku i nakladnika Školske knjige. Kao središnje događanje ovogodišnjeg hrvatskog predstavljanja na Sajmu knjiga u Frankfurtu, knjigu na sajmu predstavlja zamjenik ministrice kulture Vladimir Stojsavljević.

"Riječ je o knjizi koja nije samo znanstvena monografija već je to i odličan prikaz toga kako se poimala sloboda na ovim prostorima od osnutka Kraljevine Jugoslavije do današnje Hrvatske", kazao je Stojsavljević Hini uoči predstavljanja. Knjiga će biti promovirana i u nedjelju na glavnom političkom forumu Sajma, a svoju su nazočnost već potvrdili neki od najjačih njemačkih nakladnika, napomenuo je.

Sušтина sajma je razvoj komunikacije među nakladnicima, a ove je godine uočen rast interesa inozemnih nakladnika za onim što se nudi na hrvatskom štandu, koji su dosad posjetili brojni predstavnici važnih svjetskih nakladničkih kuća i samoga sajma, a zapažen je i od strane medija, istaknuo je Stojsavljević. "Očito je da je zamijećen zaokret koji smo pokušali ove godine napraviti, a to je da se usmjerimo na prezentiranje konkretnih podataka i nuđenje licenci", kazao je.

Uz brojne agente i nakladnike iz Nizozemske, Rusije, Velike Britanije, SAD-a i drugdje, štand su posjetila i dvojica najjačih ljudi u europskom literarnom svijetu, direktor međunarodnog dijela frankfurtskog sajma Tobias Voss i direktor leipziškog sajma Oliver Ziller, istaknuo je Stojsavljević.

Napomenuo je da je hrvatski štand ove godine i iznimno dobro osmišljen, a pozornost prolaznika privlače tri crvene lutke koje umjesto glave imaju televizore na kojima se vrte ključne informacije.

(Hina) xgvla ydgk